

Romano hangos

15 Kč

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 21 • ČÍSLO 10 • VYŠLO 26. SRPNA 2019

zprávy

KROMĚŘÍŽ – Kroměřížská radnice letos na podzim podá žádost o dotaci z evropských fondů, z níž by chtěla platit terénní sociální pracovníky, kteří budou pracovat s lidmi ohroženými sociálním vyloučením. Jde o občany, kteří se z různých důvodů zadlužili, případně mají nízké příjmy a hrozí, že skončí, nebo již skončili na ulici. Terénní pracovník by měl tyto osoby vyhledávat, předávat jim informace, poskytovat poradenství, případně je doprovodit k odborníkovi, který jim s problémy poradí. Pokud budou zadlužení lidé v pravidelném kontaktu se sociálními pracovníky, zmenší se také u těchto osob riziko páchaní trestných činů a přestupků.

z obsahu

Téma čísla:

Holokaust Romů

Vzájemná úcta a pokora
tvoří opravdový bandRozhovor s Josefem
Bagárem

strana 5

Fero a Emil / Pal o Feris
the EmilisDvojjazyčná pohádka
Andreje Giňi

strany 6 a 7

Neúčast politiků v Osvětimi odráží jejich nezájem o řešení záležitostí Romů

foto: Sabir Agalarov

Ve svém příspěvku se chci věnovat 75. výročí romského holocaustu, které se odehrálo 2. srpna v polské Osvětimi. Pietním aktem v Osvětimi si připomínáme hrůzostrašnou historii, kdy politika nacistického

Německa vyhladila cikánský tábor s více než 20 tisíci Romy a Sinty. Smutným faktem zůstává, že značná část obětí genocidy byly i nevinné děti. Tato násilná genocida vůči Romům a Židům zosobňuje lidské

utrpení v podobě trýznění, násilí a bolesti, které si sami nedovedeme představit. Ostatně vyprávění některých pamětníků a přeživších život v koncentračních táborech během 2. světové války krutost teh-

dejší doby jasně dosvědčují.

Samotného ceremoniálu jsem se osobně účastnil a jsem rád, že letos byla vyšší účast i ze strany zahra-

Pokračování na str. 4

„Jeho vyjádření je odporné.“ Výroky Filipa o vepřovém masu kritizuje Muzeum romské kultury i ČSSD

foto: Michaela Danelová

Za znepokojivé považuje výroky předsedy KSČM Vojtěcha Filipa dávající do souvislosti rostoucí ceny vepřového masa se zrušeným vepřínem v Letech u Písku, u kterého býval romský koncentrační tábor, Muzeum romské kultury. Jeho výrok kritizuje také ČSSD, na twitteru ho označila za odporný.

„Vyjádření Vojtěcha Filipa považujeme za znepokojivé, jelikož vykoupením vepřína došlo k prvnímu kroku k řádnému a důstojnému uctění obětí. Odstranění vepřína a budoucí památník je důležitým krokem v zápasu o historickou paměť, kdy na tragický osud Romů a Sintů během druhé světové války bylo často zapomínáno a jejich utrpení bylo popíráno,“ uvedlo muzeum v tiskové zprávě. Instrukce se ohradila také vůči tomu, že Filip v následném rozhovoru pro server Seznam.cz zpochybnil, že vepřín zasahoval do prostoru bývalého koncentračního tábora. „Z map, fo-

tografií a archivních dokumentů jasně vyplývá, že areál vepřína v 90. letech z větší části stál na místě, kde se mezi léty 1942 a 1943 nacházel takzvaný cikánský tábor,“ sdělila mluvčí muzea Lucie Horáková.

Filip na twitteru uvedl, že vláda vedená Bohuslavem Sobotkou (ČSSD) vykoupila vysoce efektivní podnik v Letech za půl miliardy korun a uzavřela ho bez náhrady, a snížila tak produkci českého vepřového pod 30 procent spotřeby, a označil to za zločin.

Kritika ČSSD

Výrok Filipa kritizují také sociální demokraté, označili ho za odporný. „Místo bývalého koncentračního tábora, kde zahynulo několik set lidí, včetně desítek dětí a kojenců, by mělo být pietní. Šlo o dobrý krok vlády ČSSD,“ uvedla strana na twitteru.

Pokračování na str. 2

zprávy

VARŠAVA – Polský soud včera nařídil rozpuštění nacionalistického sdružení Hrdost a modernost (DiN), jehož členové před dvěma lety nechvalně prosluli oslavami nedožitých 128. narozenin vůdce nacistické říše Adolfa Hitlera. Akci tehdy tajně natočil reportér televize TVN24, která nahrávku odvysílala. Informovala o tom agentura AFP. Souzení neonacisté během výslechu přiznali, že se oslav účastnili, odmítli ovšem, že by se na jejich organizaci hnutí DiN podílelo, napsal polský deník Rzeczpospolita. S šesti členy sdružení zároveň probíhá další soud kvůli obvinění z propagace nacismu, které souzení odmítají. Během vyšetřování se v jejich domovech našli vlajky a jiné předměty s nacistickými symboly.

Nacistická okupace Polska si podle odhadů vyžádala na šest milionů životů, z toho polovinu tvořili polští Židé.

PRAHA – Nejvyšší soud odmítl dovolání předsedy krajně pravicové extremistické Národní demokracie Adama B. Bartoše, který loni dostal dvouletý podmíněný trest s tříletou zkušební dobou za vydávání protižidovských knih, článků a komentářů. Verdikt tak platí. Uvedla to Česká televize (ČT). Trest za popírání a schvalování genocidy, podněcování nenávisti a hanobení národa vyměřil Bartošovi loni v lednu Obvodní soud pro Prahu 1. V listopadu pak rozhodnutí potvrdil Městský soud v Praze. Justice už dříve Bartoše potrestala roční podmínkou za text, který zanechal u pomníčku zavražděné Anežky Hružové v Polné na Jihlavsku. Z vraždy Hružové byl obviněn a odsouzen za ni Žid Leopold Hilsner. Případ vyvolal na přelomu 19. a 20. století vlnu antisemitismu, známou jako hilsneriáda, proti níž bojoval například pozdější prezident republiky Tomáš Garrigue Masaryk. Bartoš proti pravomocnému rozsudku podal dovolání, které odmítl Nejvyšší soud. Poté neuspěl ani s ústavní stížností.

Karlovarsko – Policisté vyšetřují poslankyni Okamurovy SPD z Karlovarského kraje Karlu Maříkovou kvůli jejím výrokům o migrantech. ČTK vyšetřování potvrdila krajská policejní mluvčí Kateřina Krejčí, jméno vyšetřované ženy neřekla. Maříková v lednu na svém profilu na sociální síti facebook přirovnala migranty k invazivním druhům rostlin a zvířat, jimž by měl být zakázán vstup do Evropské unie. Policie se věcí zabývá pro podezření z přečinu podněcování k nenávisti.

Vám – Tumenge

Tuto báseň jsem napsal a věnoval našim Romům, kteří zahynuli v Osvětimi. Nikdy nezapomeneme! Našři bisteras!

Vám, drazí phrala the pheňa, bratři a sestry,
chci se poklonit, poděkovat.
Za romství – romipen, krásu naší kultury, bohatost jazyka.
Za vše, co dnes žije v našich srdcích.

Za hluboké noci, měsíc – čhon svítíl, spolu s hvězdami čardáš tančil.
Čercheňa zářily a zpívaly. Vy jste o lepším životě snili.
Najednou běs a děs před okny se valí,
vstávejte, půjdete pracovat, smát se, radovat...
Farizejové vlčí v kůži lidské, řev a štěkot jejich slouhů se rozléhá osadou.
Kale jakha, černé oči pláčou, ó Bože – Devla, kam nás to ženou?
Jako dobytek do vagónů, strachem umíráme...
V indických očích je přemíra bolesti, strach a žal.
Kdo se slitoval?
Černý, štiplavý a sladký dým se k nebi valí,
Devla, co máme dělat?
Svoje tmavé čhave v náručí, ne, nechci je pustit.
Zemřeme společně, jako bratři a sestry, jedna famel'ija.
Mé dítě se ptá: „Daje, maminko, co jsou to zač, ti lidé bez srdcí?
Co chtějí od nás ubohých?“
Srdce mně puká žalem.
Daje, dajori – mámo, maminko, neplač – ma rov,
ma čhinger tre bala – netrhej své vlasy ebenové.
Bůh – veliký Del to vše vidí,
to peklo a hostinu ďablů, jednou jim zaplatí.

Aušvicate sas kher baro,
odoj muľas čhavo romano.
V Osvětimi bylo peklo na zemi,
tam zůstal chlapec romský.

Jan Horváth

...Výroky Filipa o vepřovém masu...

Dokončení ze str. 1

Na české politické scéně se v souvislosti s Romy řešily zejména výroky poslance hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD) Miloslava Roznera o někdejší romském táboře v Letech u Písku.

V minulosti při kritice rozhodnutí bývalé vlády ČSSD, ANO a KDU-ČSL o odkupu vepřína nedaleko pietního místa v Letech použil spojení „neexistující pseudokoncentrák“. Policisté následně chtěli Roznera stíhat pro podezření z popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia. Sněmovna poslance ale ke stíhání nevydala.

Za druhé světové války zahynulo téměř 90 procent českých a moravských Romů. Z asi 6500 protektorátních Romů jich 4870 odjelo transporty do vyhlazovacího tábora v Osvětimi, vrátilo se jich jen 583. **ČTK**

Pastor Jesse Jackson v Osvětimi

Romové se stali oběťmi genocidy a násilí, segregovali je a marginalizovali. Toto dědictví způsobilo chudobu romského lidu, řekl americký baptistický pastor Jesse Jackson, který navštívil 2. srpna památník v Osvětimi na jihu Polska. V areálu někdejšího nacistického vyhlazovacího tábora si tento známý americký bojovník za lidská práva spolu s přeživšími připomněl vyvraždování Sintů a Romů. Připomínky 75. výročí zavraždění tisíců Romů v plynových komorách tábora Osvětim-Březinka v noci na 3. srpna 1944 se zúčastnil také náměstek německého ministra zahraničí Michael Roth.

„Přesně před 75 lety, odpoledne 2. srpna 1944, jsme byli v Osvětimi-Březince a nic nedělali. Měli jsme zakázáno cokoli dělat a nesměli jsme do baráků. Museli jsme sedět na horkém slunci, které nám spálilo kůži. To byla součást trestu,“ uvedla přeživší vězeňkyně Eva Fahidiová-Pusztaiová.

„Večerní apel se odehrál jako obvykle. Setmělo se, ale náhle bylo světlo jako za dne. Rozlehl se strašný hluk. Lidi věděli, že je naženou do plynové komory. Bojovali kameny, klacky a čímkoliv, co našli. Křičeli, zaklínali, modlili se. Esesáci na ně pustili psy. Propukla ohromná panika a nesnesitelný hluk: děti křičely a matky se je pokoušely utiřit,“ vylíčila. „Doufám, že ti, kteří spáchali tak krutý zločin, do konce života neuslyší nic jiného než děsivé výkřiky té noci,“ dodala.

Polsko si výročí často opomíjené genocidy připomíná jako Den vzpomínky na vyhlazení Sintů a Romů. Nacisté zavraždili v táborech jako je ten osvětimský kromě asi šesti milionů Židů a dalších příslušníků menšin i na 250.000 až 500.000 Romů a Sintů. V Osvětimi nacisté podle odhadů uvěznil asi 23.000 romských mužů, žen a dětí, z nichž 20.000 zavraždili.

„Mučí mě, že s koncem války neskončila diskriminace, vyloučení menšiny. Nesnesu to mlčení a nevšímání si toho, co Romy postihlo a postihuje i nadále,“ řekl Nadir De-dić, který přežil tábor Jasenovac ve fašistickém Chorvatsku. „Ať Jasenovac či Osvětim, nemůžeme zapomenout. Nedovolte další akty rasismu proti Romům,“ vyzval.

Páter Jackson přirovnal situaci Romů v Evropě k situaci Afroameričanů v USA: „Stali se oběťmi genocidy a násilí, segregovali je

a marginalizovali. Toto dědictví způsobilo chudobu romského lidu. Romové podobně jako Afroameričané a barevní dávno trpí, protože jsou jim odírána lidská a občanská práva. Vyrůstly zdi postavené ze strachu, nenávisti a neznalosti a lidé za zdí museli snášet nepředstavitelné utrpení,“ zdůraznil.

Náměstek šéfa německé diplomacie Michael Roth před návštěvou Osvětimi poukázal na nedostatek obecného povědomí o systematickém vyvraždování romských komunit za druhé světové války. „Přiliš dlouho jsme vytěšňovali genocidu více než 500.000 Sintů a Romů z historické paměti a dovolili jsme, aby byla největší etnická menšina v Evropě vytlačena na okraj naší společnosti,“ citovala Rotha agentura AP. „Máme odpovědnost postarat se o to, aby příběhy utrpení obětí nebyly zapomenuty a aby protiromské předsudky zmizely z myslí lidí,“ dodal Roth.

Americký ministr zahraničí Mike Pompeo vyzval „všechny vlády, aby podnikly kroky v boji proti netoleranci vůči Romům a umožnily jim plnou účast na občanském a ekonomickém životě“.

ČTK

foto: Sabir Agalarov

**Chcete přispívat na naše anketní stránky?
Ozvěte se šéfredaktorovi na
romanohangos@gmail.com**

Anketní otázka

Proč k holokaustu podle Vás vůbec došlo?

David Ištók

Pokud se bavíme o předchozích holocaustech, tak všude je stejný začátek, např. nenávisť, strach z neznámého. Čapková kniha „Válka s mlčky“. Lidi ve strachu dělají hodně špatné věci. Těžko říct, proč k takovým věcem dochází. V každé době lidstvo se-lhalo. Diktátor vládne všem.

Miroslav Golich

Příčinu holokaustu je třeba hledat v souvislostech. Podobné věci se děly vždy, ale v dřívějších dobách neměli lidé přístup k takovým technologiím, které se uplatnily za druhé světové války. Holokaust neměl jedinou příčinu, ale příčin více. Pokud bychme se měli tedy dopátrat odpovědí, museli bychme zahrnout celou škálu oblastí – sociální, ekonomickou, etnickou, politickou, historickou a další. Rozebrat jednotlivosti, ale stále bychme nezískali kompletní obraz. Možná bychme se měli zeptat, jak, a jestli vůbec, jsme se poučili a jaká je naše role ve společnosti...

Martina Valchářová

Vina za holocaust leží přímo na bedrech lidstva. Jen léta po „válce k ukončení všech válek“ (první světová válka), se Hitler chopil moci. Ještě více šokující je, že ho miliony následovaly a umožnily jeho děsivou politiku. Zatímco se nacismus zmocňoval Německa, kde byly evropské církve? Někteří, jak je pravda, se postavili rychle proti zlu ve svém středu a někteří z církve, jako Dietrich Bonhoeffer, zaplatili konečnou cenu za nesouhlas. Ale byli v menšině. Většina církví souhlasila s pravidly nacistické strany a mlčela, zatímco byli Židé zabíjeni. Kde byli světoví vůdci? Kromě anglického Winstona Churchilla se světoví politici odmlčeli. Kde byli dobří, slušní lidé? Edmund Burke řekl, že „vše, co

je pro vítězství zla na světě nezbytné, je, aby dobří lidé nic neudělali“. Přestože existovalo několik lidí jako byl Oscar Schindler a Corrie ten Boom a jejich rodina, kteří riskovali své životy, aby zachránili tisíce Židů před jistou smrtí, většina z nich mlčela a následovala holocaust. Otázkou není: „Proč Bůh dovolil holocaust?“, ale „Proč jsme ho dovolili my?“. Bůh dává lidstvu svobodu volby. Můžeme se rozhodnout následovat Boha a postavit se za spravedlnost, nebo se můžeme proti němu bouřit a usilovat o zlo. Problém spočívá v srdci člověka. „Srdce je klamně a nevyčlelitelné. Kdopak je zná?“ (Jeremiáš 17: 9). Dokud se lidské srdce neobrátil k Bohu, svět bude nadále svědkem „etnických čistek“, genocid a krutostí, jako je holocaust.

Adam Pospíšil

Příčina toho, proč došlo k vyvražďování lidí na základě jejich etnické a náboženské příslušnosti, je zakódována bohužel v samotné lidské přirozenosti. Ke genocidám tohoto typu došlo i jinde a jindy na zemi, nejen v Evropě v první polovině 20. století, a vždy byla jejich základem nenávisť a xenofobie. Rozměry vyvražďování, jakým byl holocaust, jsou dané schopností nebo naopak neschopností lidí odolávat manipulaci a také jejich osobní statečností a angažovaností. Historie dává dostatek odstrašujících příkladů a je potřeba, aby se lidé o tato témata zajímali a děti se o nich do hloubky vzdělávaly. Jakékoliv projevy nenávisti a rasizmu musí společnost tvrdě trestat a lidé se musí neustále učit samostatnému a kritickému myšlení. To je může ochránit v každé době proti manipulátorům, kteří vždy využívají hněv a nenávist pro své osobní a politické cíle.

Standa Kotlár

Hitler, potřeboval peníze.

připravila Veronika Kačová

Trump obvinil židovské voliče demokratů z „velké neloajality“

Donald Trump

foto: Kevin Dietsch

Americký prezident Donald Trump řekl, že američtí židé, kteří hlasují pro demokratickou stranu, ukazují „bud’ totální nedostatek znalostí, nebo velkou neloajalitu“, informoval o tom server BBC. Výrok vyvolal silnou kritiku, podle níž nejvyšší představitel USA využívá antisemitskou rétoriku.

Židovská demokratická rada Ameriky (JDCA), která sdružuje židovské členy Demokratické strany, uvedla, že prezident se snaží „zneužívat antisemitismus v politickém boji“.

Prohlášení přichází po verbálních útocích na demokratické kongresmanky Ilhan Omarovou a Rashidu Tlaibovou, které Trump opakovaně nařkl z antisemitismu a řekl, že „nenávidí Izrael“.

Na nátlak Trumpa Izrael oběma členkám kongresu zablokoval vstup do země, když chtěly navštívit Západní břeh Jordánu a východní Jeruzalém. Později Izrael „humanitární“ návštěvu Tlaibové povolil, ona však odmítla s odkazem na nepřijatelné podmínky, které si židovský stát údajně klade.

Americký prezident, který je známý vřelou podporou izraelského konzervativního premiéra Benjamina Netanjahua i konzervativní části židovstva, využil kauzu kolem obou muslimských zákonodárců k útoku na opoziční demokracii. Podle agentury AP tím podkopává základ, na němž léta stojí izraelsko-americké vztahy, totiž jejich apolitičnost.

Trumpův nynější výrok odsoudily i další americko-židovské spol-

ky, podle nichž využívá známý antisemitský narativ, že židé jsou oddanější Izraeli než zemím, ve kterých žijí.

„Pokud jde o Izrael, pak Trump opakuje tvrzení o dvojité loajalitě, která je formou antisemitismu. Pokud jde o to, že židé mají být ‚loajální‘ jemu, pak by se měl probudit,“ napsala na twitteru ředitelka JDCA Halie Soiferová.

Jonathan Greenblatt, šéf Ligy proti hanobení, uvedl, že „obviňování z neloajality bylo dlouho využíváno k útokům na židy“. Americký židovský výbor označil výrok jako „nevhodný, nevídaný a vyloženě nebezpečný“. Poslední průzkumy volebních nálad v USA podle BBC ukazují, že většina amerických židů hlasuje pro demokracii.

ČTK

Oběti nedobrovolných sterilizací se možná konečně dočkají odškodnění

Nedobrovolně sterilizované ženy a muži se možná konečně dočkají odškodnění. Sněmovní komise pro rodinu, rovné příležitosti a národnostní menšiny k tomu vyzvala Ministerstvo zdravotnictví, které se dohodlo s poslankyněmi Válkovou a Pastuchovou, že předloží potřebný návrh zákona. Informovala o tom ČT24.

Stát nad nedobrovolnými sterilizacemi vyjádřil před deseti lety politování, jejich odškodnění se však zatím prosadit nepodařilo.

Nedobrovolně sterilizace probíhaly od šedesátých let a definitivně je ukončila až změna zákona z roku 2012, která jasně vymezila informovaný souhlas.

„Víme bohužel z některých zpráv, že tam byl etnický důvod, tedy omezování reprodukce romské populace. Ale byly to i zdravotní důvody; zdravotníci usoudili, že další těhotenství by ženě uškodilo, mohlo by ji zabít a bez souhlasu se rozhodli pro sterilizaci,“ uvedl pro ČT24 náměstek ministra zdravotnictví Radek Polícar.

Mezi oběti této praxe patří i Radka Hančilová a Elena Gorolová. Oběma počátkem devadesátých let lékaři přerušili vejcovody v průběhu porodu císařským řezem, aniž by je o tom předem informovali.

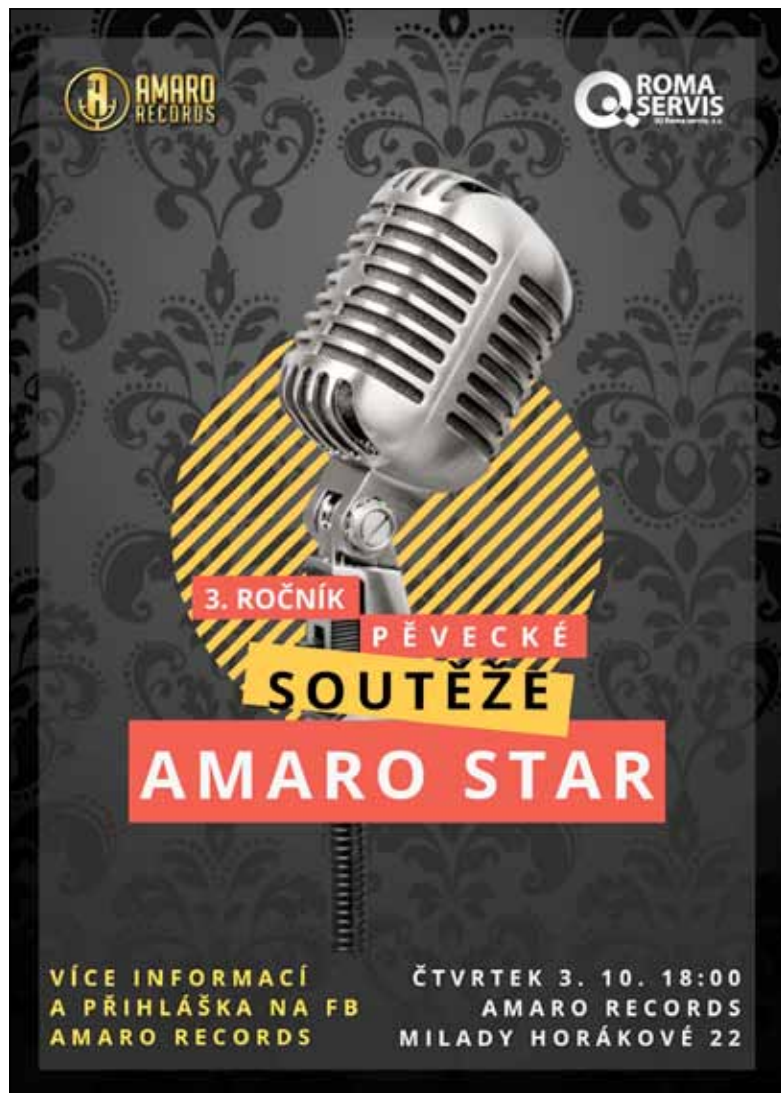
„Moje reakce byla, že jsem začala brečet. Mně bylo 21 let a ani jsem si neuvědomovala, že to bude na celý život,“ řekla podle ČT24 Gorolová.

Radce Hančilové sice sterilizaci opakovaně nabízeli, ona s ní však nesouhlasila. „Já jsem jí odmítla, ale stejně jsem se vzbudila z narkózy a byla jsem sterilizovaná. Tvrdili mi, že jsem měla poškozenou jizvu,“ uvedla Hančilová. V jejím případě dokonce žádost o sterilizaci komise zpětně zamítla. Že byl zákrok nelegální, později uznala i nemocnice. Jenže už bylo vše promlčené.

S debatou o možném odškodnění souhlasí i poslanci a právníci poškozených již dokonce připravili potřebný legislativní návrh. „Byli bychom rádi, kdyby tento odškodňovací mechanismus byl přijatý poslaneckou sněmovnou. Nejlepší by bylo, kdyby to byl poslanecký návrh,“ řekla České televizi právnička a expertka na lidská práva Monika Šimůnková.

Postižení by podle něj museli před komisí prokázat, že byl zákrok nelegální. Podle expertů by mohlo být takových žen a mužů do pěti set.

Kristina Dienstbierová

O Roma vakeren

pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.

www.romove.cz

Neúčast politiků v Osvětimi odráží jejich nezájem o řešení záležitostí Romů

Dokončení ze str. 1

ničních politiků včetně Jesse Jacksona (americký aktivista za občanská práva, baptistický pastor a politik). Pomineme-li účast Evropské komisařky pro spravedlnost, paní Věry Jourové, neúčastnil se pietního aktu v Polsku opět žádný český politik. I když zde zahynulo více než 90 procent českých Romů, pozornost a úcta od veřejných zástupců v ČR k obětem romského holocaustu nepřichází. Svým způsobem jejich neúčast na těchto pietách odráží laxní přístup k integračním politikám vůči Romům za posledních 30 let. A argumenty o nedůležitosti k této tragické historii ze strany našich předních politiků (Václava Klause či Miloše Zemana), že už je to strašně dávno, nelze chápat, natož akceptovat!

Možná právě proto jsou Romové nadále segregováni. Legitimní segregace ve školství a bydlení pokračuje v nerovném a nadřazeném postoji majority vůči této národnostní menšině. Obdobně tomu je i u diskriminace a násilí. Rasově motivované útoky od 90. let dodnes také nevzbudily veřejné zastání napříč politickým spektrem. Lidská práva menšin jsou holt v českém prostředí nedůležitá, odkláněná na druhou kolej – ministr bez portfeje, ministr pro lidská práva na jedno funkční období, vládní zmocněnec. Navíc některým lidem v těchto pozicích, jež měli snahu vytvářet seriózní lidskoprávní politiku, se nedostalo pochopení ani podpory. Jejich skutečný zájem řešit věci jim ve vysoké politice mnohdy spíše uškodil.

Bohužel tento společenský diskurs k národnostním menšinám, holocaustu a lidským právům nelze změnit ze dne na den. Je to předně otázka systému vzdělávání. Školní osnovy si zaslouží patřičnou reformu. Lidé jsou dnes klamáni novodobými společenskými fenomény jako je extremismus, populismus apod., jelikož těmto projevům sami nerozumí. Mladá generace by proto měla mít možnost učit se na školách o novodobé historii, která ve zmíněných osnovách citelně chybí!

Národnostní menšiny, které jsou dlouhodobou součástí evropské společnosti, si také zaslouží učit se na školách něco o své vlastní historii, kultuře a realitách. Vzájemné vědění přinese bližší pochopení, a tím i lepší mezilidské vztahy.

Závěrem bych si dovolil oslovit čtenáře k účasti na těchto pietách za naše oběti. Ač uplynulo od tohoto zločinu vyvražďování 75 let, přijdou na Vás v prostorách koncentračního tábora v Osvětimi velice zvláštní pocity. Předně si člověk představí momenty utrpení a bolesti, které tu lidé zažívali. Mnoho mých přátel se po této návštěvě naučilo většímu respektu a toleranci k druhým.

Za sebe osobně si přeji na těchto místech mnohem vyšší účast. Ta v Osvětimi sice nebyla nízká, ovšem vezmeme-li v potaz, že podle odhadů žije Romů v Evropě 12 – 15 milionů, jsem přesvědčen, že jednou ročně můžeme my, Romové v Evropě, projevit úctu a respekt k tomuto místu a obětem romského holocaustu v mnohem početnější míře.

Tomáš Ščuka

foto: Sabir Agalarov

Vzájemná úcta a pokora tvoří opravdový band

Josefe, můžeš čtenářům představit skupinu Zsolt Varady Band? Zakladatelem Zsolt Varady Band je kytarista Zsolt Varady, který pochází z Rimavské Soboty, což je rodiště romských muzikantů. Do rodiny Varadyů patří i geniální Andreas Varady, jehož se ujal slavný producent Quincy Jones. Robert Bogdan hraje na piano a akordeon, také pochází z Rimavské Soboty a se Zsoltym fungují spolu úplně od dětství. Robert je tak špičkový klavírista a akordeonista, že i fenomenální muzikant Biréli Lagren s ním rád spolupracuje. Na kontrabas u nás hraje Igor Biháry ze Sereďe, který účinkoval s Igorem Kmeťem, hraje v různých slovenských bandech. Momentálně je členem jazzbandu a RnB bandu Moniky Bagárové.

Jak ses v této fenomenální skupině ocitl ty?

Před nějakým časem jsme hledali hlavního kytaristu do skupiny k mojí dceři Monice Bagárové a já jsem tenkrát udělal všechno pro to, aby to byl právě Zsolt, kdo se připojí do RnB projektu s Monikou. Zsolt nám doporučil osobně dvorního pianistu Moniky Ludovít Kotlár. Oslovil jsem Zsolta a tak jsme se seznámili. Následně Zsolt přišel s nápadem založení nového uskupení a mě si do něj přizval jako bubeníka. Tuto spolupráci jsem samozřejmě přijal a jsem za ni dnes neskutečně vděčný. Hrajeme na veřejnosti chvíli. Náš první koncert se odehrál letos v červenci na nádvoří Muzea romské kultury v Brně. Každý muzikant z Bandu je neskutečný jedinec. Jsou to „blázni“, kteří jsou schopní se za jednu zkoušku naučit neskutečné kvantum věcí a pamatují si je. Já takový nejsem. Jsem pomalejší a proto si беру spoustu věcí domů a věnuji se tomu o samotě. Zkušeností mám méně, jsem samouk a jsem pomalejší (usmívá se). Jinak se s nimi cítím úplně skvěle. Jsou to lidi s obrovskými srdci, mají velké sociální citění, emoční inteligenci, jsme jako rodina. Když jsme spolu, tak je najednou klid, všichni odpočíváme. Naprosto ideální stav, který je odlišný od stavu, když máte jednoho kretěna v kapele. Jsou prostě situace, kdy je v kapele člověk, který umí, ale lidsky je prostě kretén a kvůli takovému člověku je celé uskupení odkázáno k zániku. Když mě Zsolt oslovil, tak jsem nebyl v nejlepší bubenické formě. Od té doby, co Monika

vyhrála v Super Star, jsem nedělal nic jiného, než cestoval s ní a měl absolutní stopku v bubnech. Teprve poté, co se Monička upevnila na své pozici a my jsme se spolu rozhodli založit jazzový kvartet, jsem mohl nastoupit zpět na vlastní hudební cestu. Čili Zsolt věděl, že jsem ve srovnání se zbytkem kapely slabý, že jsou na jiné úrovni, ale i tak mě oslovil, protože mi věřil. Nedávno mi Zsolt řekl, že takového bubeníka jako jsem já hledal celý život. Tak to mě moc potěšilo a nakoplo tak, že pořád cvičím a těším se na každou další zkoušku a koncert.

Co vlastně hrajete za žánr?

Zsolt není omezený žádným žánrem. Jeho publikum mu přezdívá George Benson 2. Je to kytarista srovnatelný s andaluzskými špičkovými kytaristy, není o nic horší než manušští kytaristé z Francie, je prostě jeden z nejlepších kytaristů z ČR a Slovenska. Čili abych odpověděl na tvoji otázku, Zsolt Varady Band je moderní jazzové uskupení, které se snaží posouvat hranice svých nástrojů, nikoliv je nějak omezovat.

Tvá skromnost se střídá s reálnými úspěchy, které zažil málokdo. Jaká je vlastně tvá bubenická historie?

Můj první nástroj byl kupodivu cimbál. Dědeček hrával na cimbál, táta hraje a vypadalo to, že ani já nemám na vybranou. Přesto jsem jím z cimbálu neustále utíkal na buben. Kdykoliv jsem slyšel bubny, tak jsem byl unešený a dá se říct, že na ně hraji od svých třinácti let a jsem samouk. Moje první zkušenosti byly s muzikantem Pavlem Dirdou ze skupiny Gulo Čar. Spolu jsme po různých zkušebnách zkoušeli různé jamy, funky, groovy a právě v té době jsem nabíral svoji bubenickou schopnost a sebejistotu. Až už ta moje hra aspoň nějak vypadala, tak si mě k sobě do kapely vzal strejda Zdeněk Lázok. Tam už to muselo opravdu nějak vypadat, poněvadž jsme hráli svatby, narozeniny, firemní večírky, všude možně po brněnských klubech. Tady už to nebyl žádný jam, ale klasické věci. Najednou jsem se musel naučit nějaké standardy a musel jsem hrát před lidmi. Všechno jsem se učil doma sám. A to mi zůstalo dodnes. Když se potřebuji něco nového naučit, tak odcházím a učím se to doma sám. Jsem prostě pomalejší. No a jak jsem tak hrál všude

možně, najednou mě oslovil legendární kontrabasista Josef Fečo a pozval mě do svého Tria, kde jsem pak fungoval společně se svým bratrancem, klavíristou Radkem Bagárem. Když jsem usedl k bubnům, Josef Fečo mě vzal za ruku a ukázal, jak se hraje „čtyři“ – swingový jazz.

Josef Fečo mě pak vzal k Idě Kellarové, kde jsem měl tu čest hrát s nejlepšími muzikanty v ČR jako je Ondra Krajňák, samotný Josef Fečo, Radovan Tariška. Nikdy jsem se nepovažoval za stejnou třídu, ale díky důvěře, kterou do mě Jožka Fečo vložil, jsem měl možnost makat tak, abych je mohl slušně doprovodit. Nebyl jsem pro ně asi dostatečným bubeníkem. Nehledě na

to jsem byl prostě „lucky boy“, a asi i opravdu snaživý, kterého Josef Fečo vytáhl na světlo jazzového světa natolik, že si mě všimli top muzikanti z Brna jako je Jiří Levíček, s nímž jsem objel půl světa, nebo Vilém Spilka a další.

Bubeník není dominantou bandu? Není to právě bubeník, kdo zakládá a udržuje rytmus?

Bubeník doprovází ostatní. Tvořím rytmus, ale i přesto neustále doprovázím. Jiná věc by byla, kdybych založil hypotetický projekt Pepa Bagár Band, kde by buben hrál ústřední těleso. Pak by ostatní museli doprovázet mě. Ale nic takového si v tuhle chvíli nedokážu představit (směje se).

Přestože máš tolik zkušeností, na mě osobně působíš velice skromně a někdy i přehnaně sebekriticky. Jsi opravdu takový? Jaký pro to je důvod?

To sis všiml dobře, Sabire, ono to tak je i ve skutečnosti. My jsme měli jen jednu zkoušku spolu s Varadym a klukama. Než člověk nasaje energii z lidí, než naváže kontakt s lidmi a vznikne souznění, chvíli to trvá. Já už nemám stres nebo strach hrát s kýmkoliv, ale mám pokoru. Na festivalu Jazzfest Brno jsem byl několikrát rozjíždějícím bubeníkem jam sessionu a na scénu mohl přijít kdokoliv ze světových velikanů a museli jsme prostě hrát spolu. Oni ti špičkoví muzikanti, pokud jsou kretěni – a věř mi, mnozí opravdu kretěni jsou a neumí se

chovat k ostatním – tak se do vás dokáží pustit takovou energií, podotýkám takovou energií, že nezhrajete nic. A pak přijde obrovský muzikant, světová špička, jako třeba John Scofield, a udělá z vás takového bubeníka, že je z vás najednou světový bubeník. A to proto, že vám dá prostor, přizpůsobí se slabšímu, ví, kde ubrat, kde přidat a dá vám energii a pocit jistoty.

Čili když se potkáte na scéně poprvé na jam, tak nejste už soubor jednotlivců, ale jeden organismus? Musí mít taková muzikanti podobnou mentalitu, aby to fungovalo?

Společnou mentalitu mít nemusí, ale musí si uvědomit, že hrají teď spolu. Když si bude každý hrát, co chce, tak je to špatně. Budeme-li se ale navzájem cítit a vnímat, tak z toho bude krásná muzika.

Jaké další projekty bys chtěl rozvinout? Nemáš jen jednu dceru. Prozradíš čtenářům Romano hangos nějaké plány Bagárovců?

Ano, máš pravdu, mám ještě jednu dceru Natálku a s tou jsme se pokoušeli už něco rozjet, ale pak jsme měli pauzu. A zrovna před týdnem mi přišla od ní smska a v ní bylo: „Tati, musíme postavit kapelu, já chci hrát.“ Ona je i pohybově nadaná, ve čtrnácti letech vyhrála mistrovství České republiky ve Street dance v juniorech. Máme v plánu vytvořit společně RnB-soul-popový projekt. **foto: Sabir Agalarov**

rozhovor vedl Sabir Agalarov

Omaris

Byla jednou jedna malá holka jménem Omaris, která žila na okraji města v jedné špinavé opuštěné chatrči. To místo bylo odříznuté od města, od všech lidí a všichni se ho báli. Omaris tam žila společně se svými rodiči. Starala se, pomáhala uklízet a vařit a taky dělala všechno, co bylo v jejích silách, aby nějak přežili. Chodila pro dřevo do lesa a vždy se vrátila s hromadou dříví. A když měla chvilku pro sebe, ráda se jen tak dívala do nebe plného hvězd a promlouvala k nim. Večer chodila spát jako poslední. Omaris trpěla vážnou nemocí, která jí brala sílu a teplo z těla. Měla studené nohy a ruce. Často seděla dlouho do noci u ohně a ohřívala se tak dlouho, dokud se s ohněm nespojila. I přesto, že dívka trpěla úzkostmi a depresí, nedávala to na sobě znát. Pokaždé měla úsměv na tváři. Omaris byla menší štíhlé postavy, její delší vlasy, které se jí vlnily, jí dávaly podobu něžného anděla. Pleť měla jemnou a bílou. Měla velké černé smutné i veselé oči. Bylo jí teprve 13 let. Omaris patřila mezi tiché děti, ale i když moc neměla prostor mluvit, mluvila krásným srozumitelným hlasem, který připomínal hlas nějaké dospělé ženy. Ráda nosila zelené a hnědé oblečení. Nesnášela, když venku začalo pršet. To měli v chatrči pěkně škaredě, začala kašlat a nedokázala své tělo zahřát. Rodiče si nevěděli rady, maminka jí vařila bylinkové čaje, aby ji zahřály. Měli o ni velký strach. V těchto těžkých chvílích zavřela Omaris oči a představovala si sebe a své rodiče na krásném místě, které vonělo po lučních kvítí a ovocných stromech. Viděla sebe v krásných šatech, jak vesele tančí bosýma nohama v trávě. Mají hromady jídla a jsou šťastní. S takovou hlubokou představou brzo tvrdě usnula. Ale realita byla jiná, její život se odehrával stále v temné chatrči. Jen díky představám mohla přežít další dny, které se táhly jako voda.

Dny a roky utekly a z Omaris se stala dospělá dívka. Její nemoc jí stále doprovázela, brala jí cit v rukou a způsobila ochrnutí pravé ruky. Rodiče neměli peníze na doktora, aby zjistil, co jí doopravdy je.

Jednou Omaris v noci přistoupila zabalená v dece k oknu. Dívala se do modré noční oblohy, která byla posetá miliony hvězd. Tolik hvězd snad ani nikdy v životě neviděla. Čím byla starší, tím víc si dívání do nočního nebe oblíbila. Zadívala se hluboce do jedné z nich a v duchu vyslovila tato slova: „Hvězdo jasná, hvězdo mocná, už ani nemohu spát, bez tebe jsem ošklivá a špinavá. Jsem jako opuštěné dítě v prázdné noclehárně. Už nemám chuť žít, jsem nemocná, unavená, prázdná. Dovol mi prosím stát se jednou z hvězd.“ Omaris se zavřenýma očima sledovala celé svoje přání, které právě v duchu vyslovila. Když potom pomalu otevírala oči, z oblohy přímo k ní přicházela zlatá záře, která se proměňovala v lidskou bytost. Před Omaris se zjevila velká žena s dlouhými zlatými vlasy, na sobě měla zelené dlouhé šaty zdobené různými ornamenty, na krku pověšený velký černý talisman ve tvaru čtverce. Krásná žena promluvila nádherným hlasem, který se ani nedal popsat: „Omaris, Omaris, ty jsi silná žena s velkým smutkem na duši i na těle. Nevidíš svoji krásu ani svůj talent. Žít znamená budovat své já. Žít znamená odpustit si a jít dál. Teď dobře poslouchej. Vše se změní druhého dne od této noci. Jakmile poznáš doopravdy samu sebe, tvůj život bude jiný a uzdravíš se.“ Položila jí ruku na hrud' a tiskla do ní hřejivé teplo. Potom se mocná žena ztratila zpátky do modré nekonečné oblohy.

Omaris si myslela, že umřela a je v nebi, ale když se rozhlédla kolem sebe, zjistila, že je stále v té špinavé chatrči. Zavřela oči a hluboce usnula. Druhého dne Omaris vstala a na vše, co se stalo, si živě pamatovala. Podívala se na své ruce a viděla, že s nimi pomalu může znovu hýbat a měla je i příjemně teplé. Na krku jí visel talisman, který měla včera ta mocná žena. Nechtělo se jí tomu uvěřit, ale uvnitř sebe věděla, že to tak je. S velkou radostí se dala ihned do práce kolem chatrče, ve které stále se svými rodiči bydlela.

Byla po těžkém dni unavená, tak si šla lehnout. Tentokrát se jí žena zjevila ve snu. Sdělila jí, že pokud chce změnit svůj život, musí vše staré opustit a vydat se na dlouhou cestu poznání. Omaris se chtěla rozhodnout správně a rodičům druhého dne hned řekla, že se cítí být zdravá, a že je na pár dní bude muset opustit. Rodiče z toho byli nešťastní, ale Omaris přemluvit nedokázali. I přesto jí požehnali a popřáli hodně štěstí a ať se vydá kamkoliv, osud vždy rozhodne. Objali se a dívka se vydala na cestu do tajemného lesa. Cíl cesty však neznala. Čím déle šla, tím víc v ní rostla její touha poznat nové věci a zážitky. Měla více odvahy a její skrytá tajemná moc, kterou v sobě také nesla, jí dodávala sílu jít přes všechno, co se jí postavilo do cesty.

Najednou uviděla před sebou malou jeskyni a vydala se dovnitř. Omaris se nebála, došla až na konec jeskyně, kde uviděla velké těžké zlaté dveře. Sáhla na kliku, která měla tvar lví hlavy a vši silou dveře otevřela. Prostor, kde se nacházela, jí byl velmi povědomý. Připomínalo jí to její domov, který právě opustila, ale něco na tom bylo jiné. V krbu hořel oheň. Když se Omaris snažila vzpomenout na své rodiče, tak si je nemohla vybavit. Už ani nevěděla, kam patří a kým je. Zmateností a bolestí v duši usedla na zem a chtělo se jí spát. Uslyšela kroky, které přicházely do místnosti k ní. Přistoupila k ní žena, která ji provázela ve snu. Byla živá a skutečná, držela v ruce velkou hůl, na které byl symbol sovy. Žena přistoupila k Omaris, pevně ji objala svýma rukama a řekla jí: „Našla jsi cestu, která vede ke tvým cílům, přestože si na nic nepamatuješ. Musíš se otevřít, poučit se ze svého života a z toho, s čím jsi ve spojení. To, co se dozvíš, čím procházíš, ti může zachránit život.“

Pokračování přístě
Veronika Kačová

Pal o Feris the Emilis

Kaj has, kaj nahas, guleja, bach-taleja, the mek Devla čačeja, has jekh Rom. Ole romes has pandž čhave, murša sar momel'a. Nek-phureder has o Feris, has leske biš the duj berš. Pal leste duje beršenca avľa pre luma o Emilis. Palis mek avle pal peste o Michalis, o Štefkus a nekterneder has o Dežkus. O Feris he o Emilis has murša zorale, buťakere, hoj kaj-sen kampľa te rodel. Vaš oda len o gadže andal o gav, aľe the andal aver gava, vičinenas, te lenge kampelas vareso te kerel.

Jekhvar bešenas savore khere a užarnas pro chaben. E daj ipen tavelas haluški šutľa arminaha the balevaseha. O balevas pachinlas pal calo kher, sar les e romňi biľarlas. Idž has o Feris le Emiliha te čhingerel kašta le phuredere goreske andro gav u jov len diňa jekh gono phuvale, vaj deš kili aro, šutľi armin, baro koter balevas the duj mare. „Me le Emiliha tumenge kamahas vareso te phenel,“ chudľa te vakerel o Feris. „Imar sam do-sta phure pr'oda, hoj peske te arakhas romňijen a tiž kamahas te prindžarel, sar pes dživel andre luma.“ E daj the o dad pre lende zadikhle, sar te naachafilahas, so vakeren. E daj pes maj diňa anglal: „Ta kaj, me tumen űikhaj namukhav. Te pes tumenge vareso ačhelas, ta me napredživava. Pr'oda aňi ma gondolinen. Oda vimukhen andal o šero.“ „Aľe mam,“ odphend'a lake o Emilis, „amen tumenge egerinas, hoj pre peste igen merkinaha, kaj pes amenge űič te naačhel a te elas amenge namištes, maj visaľuvaha pale khere.“ Palis pes diňa anglal o dad: „San amaro dživipen a nakamas, hoj pes tumenge vareso te ačhel.“ „Dado, nasam cikne čhavore, hoj te karas varesave diliňipena. Naispidaha pes űikhaj, kaj pes amenge šaj ačhelas varesavo nalačhipen. Arakhaha peske romňijen a maj avaha khere. Oda tumenge egerinas. Se amenge ela tiž pharo, sar adaj bi amaro dživen a ko kerla le gadženge buťi.“ O dad džanelas, hoj imar lenca naavla anglal, hoj peske nadena te phenel. „Mi el pre tumaro, aľe so neksigeder hoj te visaľon khere.“

Avka pre aver d'ives gele o čhave andre luma. Calo famel'ija geľa lenca ži pro agor gaveske a odoj pes rozgele. La dake the le dadeske demade o apsa andro jakha. „Aľe mam,“ phend'a o Feris, „se nadžas odoj, kaj imar nane drom pale. Mek jekhvar tumenge egerinas, hoj avaha so neksigeder khere.“

O čhave džanas ta džanas, gav gavestar, foros forostar, aľe e bacht sar te bi pes angla lende garuďahas. Nataľinde pre űisavi buťi aňi sogališagos a pal o čhaja aňi navakerav. Imar has savorestar zuňimen a kecivar lenge avľa pre god'i či nuelas feder te visaľol khere. Aľe kada len maj mukhelas. Džaha khere pre ladž, phenenas peske. Džanas ta džanas, mindig nadoavle andre jekh baro foros. Oda foros has igen smutno. űikhaj nadikhľalas varekas, hoj te asal. Aňi le čhavoren avri nadičholas. „Oda varesavo čudno foros,“ phend'a o Emilis, „sar te adaj sakoneske vareko muľahas. Mek chibaľinen o kale zastavi a imar elas o foros sar mulo.“ „Džas andre karčma, odoj pes dodžanaha,

so pes adaj ačhiľa,“ odphend'a leske o Feris.

Andre karčma bešenas vajkeci phure gore. Has odoj cicho sar andre khangeri. O karčmaris, sar len dikhľa, maj geľa kija lende a okle, so odoj bešenas, sar te obdžid'ifahas. „Ta so peske dena?“ phučľa o karčmaris. „Amen peske dahas bar so, aľe nane amen aňi phago fil'eris. Andro per amenge bašaven savore lavutara. Te amen vareso dena, ta tumenge adaj sa popratinaha, vaj keraha mek aver buťi, so amenge phenena,“ odphende o čhave. Andre oda pes dine anglal o gore, so odoj bešenas. „De len, dural pre lende dičhol, save hine bokhale.“ O karčmaris lenge and'a zumin the maro. Andro čhave o chaben peľas sar andre chaňig. „S'oda pes adaj ačhiľa,“ chudľa te vakerel o Feris. „O foros smutno, čučo, űikhaj nadikhľam űisave manušen aňi le čhavoren. Sar te pes o manuša adarig odcirdlahas.“ „Oda baro vakeriben,“ odphend'a lenge o karčmaris. „Amaro kral'is the oka kral'is, amaro susedos, pes nazľidžan a keren peske igen pre choľi. Bičhavkeren jekh pre avreste le slugadžan a jon adaj rabinen, čorkeren le terne džuvľijen, murdarkeren le manušen. Kada imar ľikerel duj berš. Amen, aľe the o običajna manuša andre oki phuv, sam olestar imar sa zňičimen. Nadžanas ora aňi d'ives, kana okle slugadža adaj šaj demen. The avka hine pr'oda the okle manuša andre oki phuv. Aňi jon nadžanen, kana pre lende amare slugadža šaj demen. Aľe nekgoreder pr'oda ehin, hoj amaro kral'is the oka kral'is hine strične phrala a avka pre peste rušen.“ „A so pes maškar lende ačhiľa?“ phučľa o Feris. „Vakerel pes, hoj amaro kral'is preiľa okleske la romňa,“ odphend'a o karčmaris. „Vaš oda nadičhol adaj jekhe terne manušen. O terne manuša sa paš o slugadža. Sako garudo, űiko űikhaj naphirel, te na les okle slugadža chuden. Amaro kral'is rodel dojekhe terne manušen a kajse terne zorale murša sar tumen pes leske igen šikal'inenas. Poťinel igen mištes. Delas tumen ajci love, hoj pes imar calo dživipen namušinena pal űisoste te starinel.“ „Oda sa šukar,“ odphend'a leske o Emilis, „aľe amen nageľam andre luma vaš oda, hoj amendar te en slugadža. So amenge ela le lovendar, te varekaj thovaha o šere. Oda imar amenge o love nakampela. Čak mi pes o kral'a maren, aľe korkore maškar peste, a na andre oda te cirdel nevinonen manušen. Mi len o šabli a mi maren pes. Ko prekhelela, mušinla te šunel okles, so vikheld'a, te pes našťik zľidžan.“ Savore so odoj has, čak šunenass. Chudle te vakerel: „Čačo les hin, mi maren pes maškar peste. Soske amen, so nakerďam űikas űič, kamas te cerpinel. A so mek pes delas te kerel, hoj oda mariben the murdarišagos te preačhel?“ „Ki amende andro gav ehas duj phrala, vlastna phrala,“ chudľa te vakerel o Feris, „igen pes nazľidžanas. Jekh avreske zavidzinlas sa. Te ulahas hodna, ta jekh avreske skidľahas sa. Kernas peske avka pre choľi, až pes maškar peste pomarde. Oda has imar but. O gadže pal lende džungales vakernas a sako pes

lendar odcirdelas. Až pes andre oda thode lengre romňija a fest lenge rakinde: „Ta amen pes angla tumende našťik sikhavas andro gav, űiko amenca navakerel, sako amendar denašel, sar amen dikhel!“ Phende lenge, hoj len mukhena a džana ki e famel'ija. Ako-restar preačhile peske te kerel pre choľi. O romňija len došil'inde kijo'da, hoj tel vajkeci kurke chudle peha te vakerel. Mek pes nal'iker-nas sar phrala, aľe imar peske nakernas pre choľi. Talam the adaj, te pes andre oda thovnas lengere romňija, ta peske preačhenas te kerel pre choľi a preačhelas o murdarišagos.“ Savore, so odoj has, čak šunenass. „Oda sa mišto, so vakeren,“ phend'a leske o karčmaris, „aľe sar pes dochudaha ki o kral'ovni, hoj lenge kada sa te phenas?“ „Gondolinen a bizutno-nes pre oda avena. Te peske nadžanena rada, ta pal amende varekas bičhaven. A te amen na arakhena, avaha pale.“

Pre aver d'ives pes o čhave vidi-ne andre aver phuv. Džanas ta džanas, až doavle andre jekh baro foros. Oda foros has sa čučo. űikhaj nadikhľalas aňi jekhe manušen. Všadzi has sa čit, sar te o manuša našadahass e duma. Mek aňi čirikloren našund'olas a pro khera figinenass kale zastavi. „Ta kadaj pes mušind'a te ačhel igen baro nalačhipen. Džas andre karčma, odoj pes dodžanaha buter,“ phende peske o phrala. Andre karčma bešenass o phureder manuša, cichones, sar te ulahas varekaj pro paruňišagos. Sar o čhave avle andre, ta čak vajkeci džene hazdle o šere. Nal'ikerďa but a avľa kija lende o karčmaris. „Ta so peske dena, čhavale?“ Avka sar andre aver karčma leske odphende: „Amen peske dahas bar so, aľe nane amen aňi phago fil'eris. Andre džombra amenge bašaven o čardaša. Te amen vareso dena, popratinaha tumenge, vaj keraha aver buťi, savi phenena.“ „De len,“ phende o gadže, so odoj bešenass, „dikhes, hoj aven igen dural.“ Avka lenge o karčmaris and'a zumin the maro. O čhave andre peste čhivkernas o chaben sar andre chaňig. „Dičhol, hoj san igen dural. Kajse manuša sar tumen adaj nane.“ „Amen sam Roma,“ odphend'a leske o Feris. „Aľe tumen amenge phenen, so pes adaj ačhiľa. O foros sar te elas mulo. űiko űikhaj nane. Našund'am aňi čeporo bašaviben, mek aňi le čiriklen našund'ol.“ „Oda baro vakeriben,“ odphend'a o karčmaris. „Amara kral'ovna the le kral'is has duj bare čhave. Dvojčata, murš the čhaj. Has lenge po dešupandž berš. Jekhvar űisostar űič o čhave našľile, hoj űiko dži ada-d'ives nadžanel, so pes lenca ačhiľa. Imar ela polokes berš, so našľile, sar te andre phuv prepel'ahas a űiko nadžanel, kaj len te rodel. O kral'is egerind'a bare love koleske, ko vareso dikhľa a so šaj šegetinlas, kaj pes o čhave te arakhen. Aľe űiko űič nadikhľa. Ta akana ľikerel amari phuv baro smutkos, e kral'ovna olestar igen nasvaľiľa a o kral'is tiž zňičimen. Čak pes modľinas, hoj mek te dživen.“ „Oda dičhol, hoj vareko le čhaven čord'a,“ phend'a o Emilis.

Andrej Giňa

Dujto koter andro aver čislos

Fero a Emil

Bylo nebylo, milý, požehnaný a pravdivý Bože, byl jednou jeden Rom. Měl pět synů, rovných jako svíce. Nejstarší byl Fero, bylo mu dvaadvacet let. O dva roky mladší se jmenoval Emil. Po nich ještě přišli na svět Michal, Štefko a nejmladší Dežko. Fero a Emil byli silní a pracovití chlapci, že by takové pohledal. Proto si je často sedláci z vesnice i z okolí zvali, když bylo potřeba udělat nějakou těžkou práci.

Jednou seděli všichni doma u stolu a čekali na večeri. Matka právě vařila halušky s kysaným zelím a slaninou. Slanina voněla po celém domě, když ji na pánvi pěkně opékala. Minulý den Fero s Emilem nasekali hromadu dřeva jednomu staršímu sedlákovi ze vsi a on jim za to dal pytel brambor, deset kilo mouky, kysané zelí, velký kus slaniny a dva bochníky chleba. „Chceme vám s Emilem něco říct,“ začal Fero, „už jsme dost staří na to, abysme si našli ženy a taky se porozhlédli, jak se žije ve světě.“ Otec i matka se na ně podívali, jakoby nevěděli, o čem mluví. Pak matka promluvila: „To tak, já vás nikam nepustím. Kdyby se vám něco stalo, to bych nepřežila. Ani na to nemyslete, pusťte to z hlavy.“ „Ale mami,“ odpověděl jí Emil, „slibujeme vám, že na sebe dáme pozor, aby se nám nic nestalo. A kdyby něco, hned se vrátíme domů.“ Pak promluvil otec: „Vy jste celý náš život a nechceme, aby se vám něco stalo.“ „Ale táto, nejsme přece malí kluci, abysme vyváděli nějaké hlouposti. Nepoženeme se někam, kde by se nám mohlo něco špatného stát. Najdeme si nevěsty a pak se hned vrátíme domů. To vám slibujeme. I nám bude těžko, když pomyslíme na to, jak budete žít bez nás a bez jídla, co dostáváme za práci od sedláků.“ Otec pochopil, že už s nimi nehne, že si nedají říct. „Dobře, ať je tedy po vašem, ale co nejdřív se vrátíte domů.“

Tak se na druhý den chlapci vydali do světa. Celá rodina je šla vyprovodit až na konec vesnice. Matka i otec měli slzy v očích, když se s nimi loučili. „Ale mami,“ povídá Fero, „však nejdemo nikam, odkud není cesty zpátky. Ještě jednou vám slibujeme, že se co nejdřív vrátíme domů.“

A tak šli a šli, z vesnice do vesnice, z města do města, ale štěstí jako by se před nimi schovalo. Nikde nenarazili na žádnou práci nebo službu, o děvčatech ani nemluvě. Už byli z té cesty unavení a kolikrát je napadlo, že by bylo lepší obrátit se k domovu. Ale to je vždycky hned přešlo. Přišli bysme domů s ostudou, řekli si. Šli dál, až došli do jednoho velkého města. To město vypadalo moc smutně, nebylo vidět nikoho, kdo by se zasmál. Ani děti nebylo nikde vidět. „To je nějaké divné město,“ řekl Emil, „jako by tady každému někdo umřel. Ještě chybí černé prapory a bylo by tu jak po vymřeni.“ „Pojďme do hospody, tam se dozvíme, co se tady stalo,“ navrhl Fero.

V hospodě sedělo pár starších mužů. Bylo tam ticho jako v kostele. Hospodský, když je uviděl, jim hned šel naproti a ostatní taky ožili. „Tak co si dáte?“ zeptal se jich. „No, dali bysme si cokoli, ale nemáme ani zlámanou grešli. V břiše nám hraje celá banda muzikantů. Když nám něco dáte, můžeme vám tady uklidit nebo udělat i jinou práci, co si řeknete.“ Do toho se vložili muži, kteří tam seděli: „Dej jim

něco, je na nich zdálky vidět, jaký mají hlad.“ Hospodský jim tedy přinesl polévku a chleba. Do chlapců spadlo jídlo jako do studny. „Co se tady stalo?“ zeptal se pak Fero, „město je smutné, prázdné, nikde jsme neviděli lidi ani děti. Jako by se všichni z města odstěhovali.“ „To je dlouhá historie,“ odpověděl mu hospodský, „náš král a král sousední země se nesnesou a dělají si velké schválnosti. Posílají jeden na druhého svoje vojáky a ti pak rabují, kradou, unášejí mladé ženy a vraždí. Už to trvá dva roky. My, ale i obyčejní lidi ze sousední země, jsme z toho už zničení. Nevíme dne ani hodiny, kdy na nás vojáci zase udeří. A v sousední zemi zrovna tak, ani oni neví, kdy na ně naši vojáci vtrhnou. A nejhorší na tom je, že náš král a sousední král jsou bratřenci a stejně se na sebe zlobí.“ „A co se mezi nimi stalo?“ zeptal se Fero. „Povídá se, že náš král přebíral tomu druhému ženskou,“ odpověděl hospodský, „proto taky nikde nevidíš mladého člověka. Všichni jsou zalezlí, nikam nechozí, aby je vojáci nechytily. A mladí muži jsou všichni u vojáků. Náš král hledá všechny mladé muže a takoví siláci jako jste vy dva by se mu určitě hodili. Platí opravdu dobře. Dal by vám tolik peněz, že byste se už do konce života nemuseli o nic starat.“ „To je pěkné,“ řekl na to Emil, „ale my jsme nešli do světa proto, aby se z nás stali vojáci. K čemu by nám byli peníze, kdybysme přišli o hlavu? To už bysme peníze nepotřebovali. Jen ať se králové pobijí, ale mezi sebou, ať do toho netahají nevinné lidi. Ať si vezmou šavle a sami se bijí. A ten, který prohraje, bude pak muset poslouchat toho, co vyhrál, když se nedokážou dohodnout.“ Všichni muži v hospodě poslouchali a pak spustili. „Má pravdu, ať se bijí mezi sebou. Proč my, kteří jsme nikomu nic neudělali, máme trpět. A co by se ještě dalo udělat, aby ty boje a zabíjení skončily?“ „U nás ve vesnici byli jednou dva vlastní bratři,“ začal vyprávět Fero, „a ti se hrozně nesnášeli. Jeden druhému záviděl i nos mezi očima. Kdyby mohli, všechno by si navzájem ukradli. Dělali si takové naschvály, až se jednou opravdu poprali. To už bylo moc. Sedláci na ně nadávali a každý se jim radši vyhýbal. Až se do toho vložily jejich ženy a pořádně jim vynadaly. „Kvůli vám se ani nemůžeme ukázat ve vesnici, nikdo s námi nemluví, každý před námi utíká, jen nás uvidí!“ Pohrozily jim, že je opustí a vrátí se zpátky ke svým rodinám. Od té doby si ti dva přestali dělat schválnosti. Jejich

ženy je přinutily, aby spolu za pár týdnů začali mluvit. Nechovali se k sobě ještě jako bratři, ale už si přestali vyvádět naschvály. Třeba i tady, kdyby se do toho vložily jejich ženy, přestali by proti sobě bojovat a zabíjení by skončilo.“ Všichni, co tam byli, překvapeně poslouchali. „To je všechno pěkné, co říkáš,“ povídá hospodský, „ale jak se dostaneme ke královnám, abysme jim tohle všechno řekli?“ „Přemyslejte a určitě na něco přijdete. A kdybyste si nevěděli rady, někoho za námi pošlete. A kdybyste nás nenašli, tak se ještě vrátíme.“

Druhého dne se chlapci vypravili do další země. Šli a šli, až přišli do jednoho velkého města. Bylo úplně prázdné, nikde nebylo vidět človíčka. Všude bylo takové ticho, jako by tady lidé ztratili řeč. Ani ptáčky nebylo slyšet zpívat a na domech visely černé prapory. „Tak tady se muselo stát nějaké velké neštěstí. Pojďme do hospody, tam se dozvíme víc,“ řekli si bratři. V hospodě sedělo pár starších mužů, potichu, jako by byli někde na pohřbu. Když chlapci vešli dovnitř, všichni zvedli hlavy a podívali se na ně. Netrvalo dlouho a přišel k nim hospodský: „Tak co si dáte, chlapci?“ Stejně jako v minulé hospodě mu odpověděli: „Dali bysme si cokoli, ale nemáme ani zlámanou grešli. V žaludku nám vyhrává čardáš. Když nám něco dáte, můžeme vám tady uklidit nebo udělat jinou práci, jakou si řeknete.“ „Dej jim něco,“ přikyvovali muži, kteří seděli kolem, „vidíš, že jdou zdaleka.“ Hospodský jim přinesl polévku a chleba. Bratři do sebe jídlo naházeli jako do studny. „Je vidět, že pocházíte zdaleka. Takoví lidé jako vy u nás nejsou.“ „Jsme Romové,“ odpověděl jim Fero, „ale řekněte nám, co se tady stalo? Město vypadá jak po vymření, nikde nikdo. Neslyšeli jsme ani hudbu ani ptáčka zazpívat.“ „To je na dlouhé povídání,“ povídá hospodský, „naše královna a král měli dvě velké děti. Dvojčata, chlapce a děvče. Bylo jim patnáct let. Jednou zničehonic zmizeli a dodnes nikdo neví, co se s nimi stalo. Už je to skoro rok, co se ztratili. Jako by se do země propadli, a nikdo neví, kde je hledat. Král slíbil velké bohatství tomu, kdo viděl něco, co by pomohlo, aby se děti našly. Ale nikdo nic neviděl. Proto celá země drží smutek, královna z toho těžce onemocněla a král je taky zničený. Jen se modlíme, aby děti byly ještě naživu.“ „Vypadá to, jako kdyby ty děti někdo unesl,“ řekl na to Emil.

Andrej Giňa

*přeložila Martina Vyziblová
Pokračování v příštím čísle*

Omaris

Ehas jekhvar jekh cikňori čhajori, savi dživelas pro agor jekh foroste, andre jekh melaľi koľiba. Vičinenas la Omaris. Bešelas jekhetane peskra dajaha the dadeha. Starinlas pes, šegetinlas te pratinel the te tavel, kerlas savoro, so ehas andre lakri zor, kaj varesar te predživen. Phirlas kaštenge andro veš, the furt avelas pale pherdo kaštenca. Te la ehas chvilka pre peste, rado ča kavka dikhelas andro ňebos, kaj ehas pherdo čercheňa the vakerlas ke lende. Raťi phirelas te sovel sar posledno. E Omaris ehas but nasvaľi, o nasvaľipen lake lelas e zor the keraďipen khatar teštos. Ehas la šilale čanga the vasta. Bešelas dulones raťi paš e jag, the keraďolas pes kavka, dži kim nahas keraďi kavka sar e jag. Choc e čhajori cerpinelas pharipnaha, nadelas pre peste te dičhol. Furt la ehas asaben pro muj. La Omaris ehas cikňi šuki postava, lakre bare bala pes lake vľninenas, dičholas sar šukar andelis. O muj la ehas šukar the parno. Ehas la bare, pharejileske the radostne jakha. Ehas lake ča dešutrin berš. E Omaris patrinelas maškar ciche čhavore, aľe he te la nahas but than te del duma, ta džanelas šukares te vakerel hangoha, savo pes zdelas sar džuvľikano hangos. Rado pre peste hordinelas želena the hněda grati. Nahas rado, sar avri delas brišind. Oda lenge paľis ehas fest nalačhes andre koľiba, joj chudelas te chasal the nadžanelas peske o teštos te taťarel. E daj le dadeha nadžanenas, so te kerel, e daj lake kerlas bylinkovo tejos, hoj pes te taťarel. Daranas pes vaš late. Andre kale nalače d'ivesa zaphandelas e Omaris o jakha, the predstavinelas peske pes, the peskra da he dades andro šukar than, savo pachinelas pal o lučna kvitki the ovocna kašta. Dikhelas pes andro šukar viganos, sar radostnes kheel bi o topanki andro čar. Kala goďaha sig phares zasutās. Aľe e realita ehas aver, lakro dživipen ehas furt andre kaľi koľiba. Ča vaš kada leperiben šaj predživelas aver d'ivesa, save pes cirdenas sar paňi.

O d'ivesa the berša denašle, the Omaris ačhiľa džuvľi. Ehas furt nasvaľi, the o nasvaľipen lake lelas zor andal o vasta. Ochrňindās andro čačo vast. La da le dades nahas love pro doktora, kaj te džanen, so lake čačes ehin.

Jekhvar e Omaris raťi geľas paš e blaka, ehas zapaťard'i andre deka. Dikhelas andro belavo ňebos, pre leste ehas pherdo čercheňa. Ajci čercheňa mek ňigda nadikhľas. Sar ehas phureder, ta peske te dikhel khatar blaka thoďas paš o jilo. Zadikhľas bares andre jekh čercheň the andre peste phendās kale lava: „Čercheň žuži, čercheň zoraľi, imar aňi našťi sovav, bije tiro som sar korkoro čhavoro andre čučo balanda. Imar man nane zor te dživel, som nasvaľi, bije zor. Šegetin mange, hoj te avav čercheň sar tu.“

E Omaris zaphandle jakhenca sledinelas calo peskro vinšišagos, savo polokes phendās. Sar paľis polokes phundravelas o jakha, ta andal o ňebos priamo ke late avelas somnakuno svetlos, savo pes promeňindās andro manuš. Paše Omaris pes sikhadās džuvľi bare somnakune balenca, urďi andro želeno baro viganos zdobimen pherdo ornamentenca, pre men lake ehas thodo baro kalo talismanos andro tvaros štvarcos. Šukar džuvľi diňas duma šukare hangoha, savo pes nadelas te phenel: „Omaris, Omaris, tu sal zoraľi džuvľi, bare pharipnaha pre vod'i, the he pro teštos. Nadikhes tiro šukariben, aňi tiro talentos. Te dživel znameňinel te kerel tiro dživipen. Te dživel znameňinel te odmukhel peske the te džal dureder. Akana lačhes šun. Sa avela aver andro tiro dživipen. Sar čačes prindžareha korkori pes, tiro dživipen avela aver, the aveha sast'i.“ Thoďas lake o vast pro koľin the tiskinelas andre late keraďipen. Paľis pes e bari džuvľi našadās andro belavo ňebos.

E Omaris peske gondolinelas, hoj muľas the hiňi andro ňebos, aľe sar pes rozdikhľas maškar peste, džanelas, kaj hiňi. Furt ehas andre koľa melaľi koľiba. Zaphandľas o jakha the bares zasutās.

Aver d'ives e Omaris ušťiľas, the pre savoro peske leperelas. Zadikhľas pre peskre vasta the dikhelas, hoj lenca polokes šaj čalavel, the ehas šukares kerade. Pre men la ehas o talisman, savo ehas tajsa pre kola zoraľi džuvľi. Nakamelas oleske aňi te paťal, aľe andre peste džanelas, hoj oda kavka ehin. Bara radost'aha pes diňas mind'ar andre but'i khatar koľiba, kaj mek peskra daha the dadeha bešelas.

Ehas pal o pharo d'ives zuňimen, ta peske geľas te pašľol. He akana pes lake andro suno sikhadās e džuvľi. Phendās lake, hoj vaš kada, hoj kamel te kerel aver peskro dživipen, mušinel savoro purano te mukhel the te džal pro baro drom. E Omaris pes kamelas te rozhodňinel lačhes, the peskra dake the dadeske mind'ar dujto d'ives phendās, hoj pes čujinel sast'i, the hoj len pro čeporo d'ivesa mukhela korkore. E daj the o dad kalestar nahas but rado, aľe la Omaris te prevakerel nadžanenas. Vinšinde lake but bacht, the he te džala všadzi, e bacht mind'ar sikhavela. Obchudle pes the e čhaj pes mukhľas pro drom andre čarovno veš. Kaj džalas, nadžanelas. So buter džalas, ta andre late barolas lakro kamľaripen te prindžarel neve vjeci the d'ivesa. Lakri tajemno zor, so la ehas andre peste, la delas zor te džal he prekal savoro, so lake avelas andro drom.

Ňisostar nič dikhľas angle peste cikňi jaskiňa, the geľas andre. E Omaris pes nadaralas, geľas ži pro agor, kaj dikhľas pharo somnakuno vudar. Chudľas e klička, sava ehas podoba levos, the savora zoraha o vudar phundradās. Kada than, kaj ehas, lake ehas prindžarduno. Leperlas lake lakro kher, savo načirla mukhľas, aľe vareso kodoj ehas aver. Andre bov labolas e jag. Sar peske e Omaris kamelas te leperel pre peskri daj the dad, ta nadžalas lake. Imar aňi nadžanelas, kaj patrinel the ko hiňi. Dukhad'i bešľas pre phuv, the kamelas pes lake te sovel. Šundās o kroki, save avenas paš late. Aviľas ke late e džuvľi, savi pes lake sikhavelas andro sune. Ehas čačes džido, chudelas andro vast bari kuľaga, pre savi ehas symbol sova. E džuvľi avľas ke Omaris, zoraľes la chudľas peskre vastenca the phendās: „Mušines tut te phundravel, te chudel džaniben khatar tiro dživipen the kolestar, soha sal jekhetane. Koda, so tut dodžaneha, soha predžaha, tuke šaj zachraňinel o dživipen.“

Dujto koter andro aver čislos

Veronika Kačová

červenec – září 2019

Volné vstupy do výstav

5. 7. Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje
2. 8. Evropský den připomínky holokaustu Romů

Všechny programy se konají v Muzeu romské kultury, není-li uvedeno jinak. Změna programu vyhrazena. Z uvedených akcí bude pořízen fotografický a audiovizuální záznam. Materiál může být zveřejněn.

Otevírací doba
Úterý–Pátek 10–18h
Neděle 10–18h

Muzeum romské kultury, s. p. o.
Bratislavská 67, 602 00 Brno
+420 775 407 065
media@rommuz.cz

facebook.com/muzeum.romske.kultury
instagram.com/muzeumromskekulturny
twitter.com/muzeumromskeku1
linkedin.com/company/muzeum-romske-kultury

rommuz.cz

muzeum

romské

kultury

Foto: Cimbalista Jan Gášpar Hrásko, 70. léta 20. století. Foto: Autor neznámý, ze sbírky Muzea romské kultury

stálá expozice

Příběh Romů

Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě na e-mailu: lektor@rommuz.cz nebo tel.: +420 545 214 419.

přechodné výstavy

8. 5. 2019 – 3. 5. 2020

Lavutara. Cestami romských muzikantů a jejich písní

Od šlechtických dvorů, venkovských muzik, městských kaváren až po prestižní světová pódia jsou Romové světu známí jako hudebníci, neboli lavutara. Hudba Romů je akademická i neškolená, oficiální i spontánní, zpívána i instrumentálně, domáci i virtuózní. Přes fascinující rozmanitost jejích podob, žánrů a druhů pro ni ale zůstává již po staletí charakteristické, jak nezastupitelně a neodlučitelně provází běžný i sváteční život Romů. Skrze hudbu Romové poznávají svět a svět skrze hudbu poznává Romů.

Výstavní projekt Lavutara vznikl ve spolupráci s desítkami hudebníků, organizátorů hudebního života, výrobců a opravářů hudebních nástrojů a dalších pamětníků. Představuje hudbu Romů jako živou kulturu z perspektivy jejich aktérů na základě výzkumu sledujícího několik významných hudebních rodin v Brně v období od poválečných let do současnosti, ve kterých se předává hudební řemeslo z generace na generaci. **Kurátoři:** Matyáš Dlab, Anna Babjárová, Gejza Horváth, Zbyněk Andrš

Doprovodný program k výstavě:

Hudební léto v Muzeu romské kultury

25. 7. 17h Komentovaná prohlídka výstavy
19h Večer autorské tvorby, během kterého zazní legendární brněnské písně. Na jednom pódiu vystoupí **Zdeněk Lázek & V.I.P. Band** a písničkář **Gejza Horváth**.
19. 9. 16–18h **Dust in the Groove** – hudební workshop pro děti k výstavě Lavutara: dětský workshop improvizace, zvukových možností a hudebního tvoření s Radimem Hanouskem a jeho hosty (nástroje s sebou!)
18h Kurátorská prohlídka s Gejzou Horváthem

veřejné akce

20. 8. 2019 11h

Pietní akt v Hodoníně u Kunštátu

Během pietního aktu budou vystaveny oceněné studentské práce vítězů Soutěže Emilie Machákové a Karla Holomka s tématem připomínky romského holokaustu pro studenty a absolventy AVU a HAMU. Zazní i oceněná skladba op. 42 „1396“ pro altový saxofon, malý buben a činel věnovaná Památníku Hodonín u Kunštátu a památce obětí romského holokaustu, která vznikla díky soutěži na Katedře skladby na HAMU.

25. 9. 2019 17–20h

Lety

Den otevřených dveří v prostorách bývalého vepřína, poslední příležitost vidět areál před demolicí, seznámení s průběhem prací na úpravě pietního místa, prezentování výsledků archeologického průzkumu.

Ceník inzerce

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)

1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)

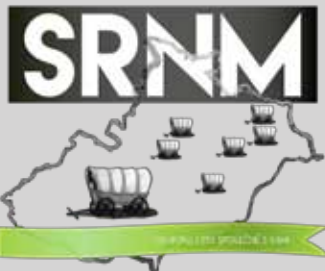
1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)

menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%
žádosti o inzerci na: holomkova@srnm.cz

Vydávání Romano hangos
podporuje Ministerstvo kultury
České republiky

Vážení čtenáři, pokud jste dostali tyto noviny do schránky, pravděpodobně zpracováváme vaše osobní údaje (jméno, adresa) za účelem doručování těchto novin. Pokud nesouhlasíte s tímto zpracováním, napište nám na srnm@srnm.cz a my vás z databáze vyřadíme.

Adresa redakce

Romano hangos

a Společenství

Romů

na Moravě

Bratislavská 65a,

Brno 602 00

tel.: 545 246 673

www.srnm.cz

číslo účtu:

230 0066 1977/2010

SUMMER STAGE MUZEA ROMSKÉ KUTLURY

u příležitosti otevření památníku v Hodoníně u Kunštátu
záčatek vždy od 19.00, dvorek MRK, Bratislavská 67, Brno

18. 7.

Gypsy jazz Tchavolo Vlasak & Štefan Brychnač

Tchavolo Carlito Vlasak je mladý talentovaný kytarista, který má za sebou mnoho hudebních vystoupení v zahraničí na festivalech jazz manouche. Štefan Brychnač virtuózní hráč na akordeon vítěz několika mezinárodních soutěží. Carlos Vlasak, otec Tchavala, doprovodná kytara.

25. 7.

Hudební léto: Zdeněk Lázek & VIP Band a písničkář Gejza Horváth

Večer autorské tvorby, během kterého zazní legendární brněnské písně.

8. 8.

Aromasound

Moderní brněnská kapela, která účinkuje už pár let, někdy aktivněji, někdy pasivněji, členové jsou roztroušeni různě po světě a záleží, kdy se setkají, aby udělali nezapomenutelný večer plný jazzu, funky, soulu, popu a RnB Latin.

15. 8.

Cimbálová muzika Tomáše Zouhara

Repertoár tvoří romské písně, rumunská, maďarská, romská, indická, taneční, operetní, klasická a moravská lidová hudba podbarvená nádhernou harmonií dalekých krajů v netradičním spojení vycházejících ze starých cikánských tónů.

22. 8.

Golden Delicious

Pět muzikantů, multižánrový repertoár, originální hudební pojetí, jedinečná show a velká party.

29. 8.

Roman Lopez & Jan Polyak a hosté

Salsa, rumba, mambo, samba! Večer latinskoamerických rytmů v podání brněnských hudebníků. Warm up & after party DJ Liquid A.

19. 9.

Zsolt Varady Band

Mladý slovenský kytarista Zsolt Varady a jeho band a gypsy jazz.

www.rommuz.cz

Romano hangos / Romský hlas. Vychází s podporou Ministerstva kultury České republiky. Vydává Společenství Romů na Moravě. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. E 8154.

Redakce: Sabir Agalarov (šéfredaktor) romanohangos@gmail.com; Alica Heráková, Jan Horváth-Döme, Tomáš Ščuka. Sazba: Radim Šašinka. Elektronická verze: www.srnm.cz. Redakční rada: Roman Čonka, Prešov;

Alica Heráková, Brno; Drahomír Radek Horváth, Děčín; Ivona Parčiová, Brno; Barbora Antonová, Brno; Margita Racová, Brno. Adresa redakce: Bratislavská 65a, 602 00 Brno, tel.: 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz.

IČO vydavatele: 44015178. Bankovní spojení: Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010. Tiskne: Samab press group, a.s, Cyrilská, Brno. Rozšiřuje: Kongrestakt Brno.